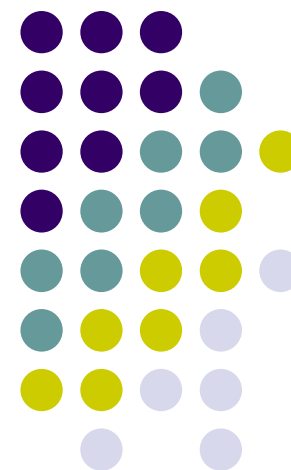

Patyčios kaip visuomenės sveikatos problema

Dainius Pūras
Vilniaus universitetas

Svarbiausi klausimai

- Visuomenės pilietiškumo ir emocinio raštingumo lygis
- Kuo vis dar skiriamės nuo kaimynų šiaurėje ir vakaruose?
- Pasaulio ir Europos patirtys ir pamokos – apie dviračio išradinėjimus
- Mitų, prietarų ir nesusipratimų pavyzdžiai
- Lietuvos psichikos sveikatos politikos ypatumai

• <http://www.fsf.vu.lt/fakulteto-ivykiai/mokslo-naujienos/962-isleista-mokslo-studija-issukiai-igyvendinant-liuvos-psichikos-sveikatos-politika>

PSO: WHO Violence and Health Report, 2002

www.who.int/violence_injury_prevention/

Prievarta – visuomenės sveikatos problema

Svarbiausios problemos

Paauglių ir jaunimo sukelta prievarta

Prievarta namuose (tarp sutuoktinių)

Prievarta prieš vaikus

Seksualinė prievarta

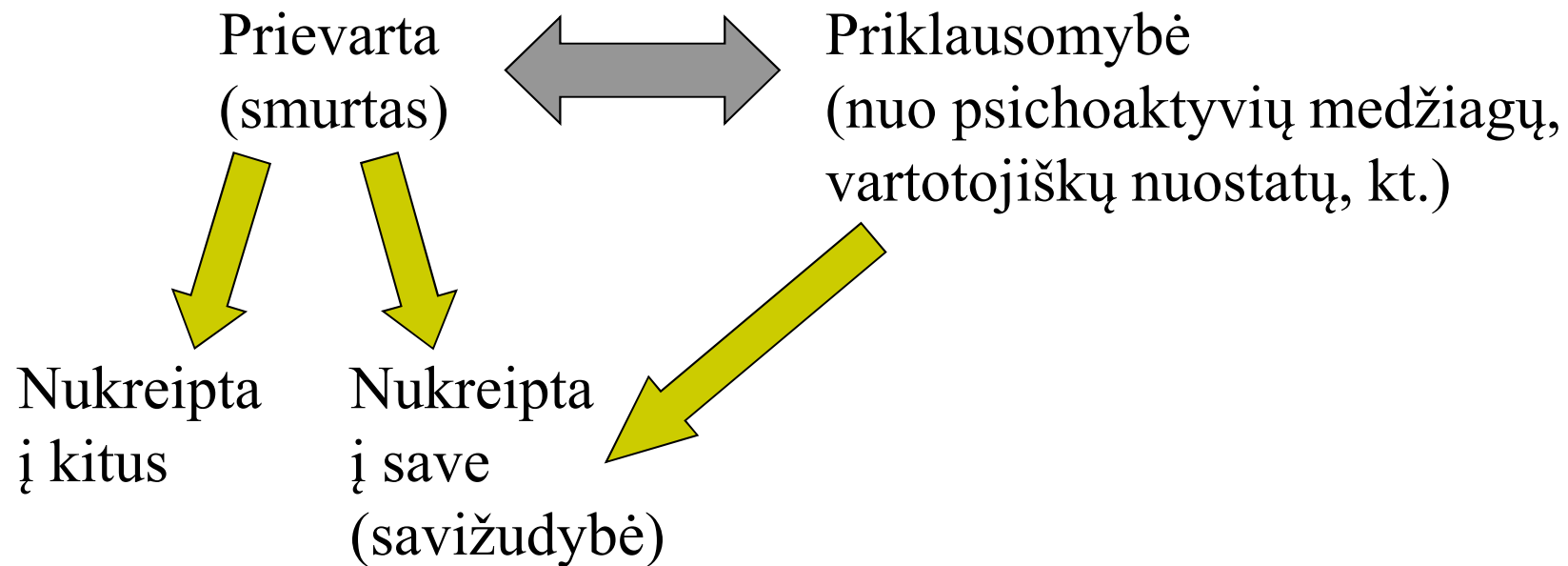
Prieš save nukreipta prievarta

(savižudybės)

Prievarta prieš senus žmones

Kolektyvinė prievarta ir terorizmas

Prievartos ryšys su kitomis šių laikų visuomenės sveikatos problemomis

1990-2000 metų Rytų Europos sveikatos krizė (tebesitęsianti iki šiol)

4 milijonai mirčių “virš plano” (Cornia, Paniccia, 2000)

Daugiausiai – Rusija, Baltijos valstybės, mažiausiai – Slovėnija, Čekija

- **Pagerėjusi statistika?**
- **Ekocidas?**
- **Skurdas?**
- **Bedarbystė?**
- **Pablogėjusi medicininės pagalbos sistema?**
- **Žalingi įpročiai?**

Visos šios hipotezės paneigtos

SVARBIAUSIAS RIZIKOS VEIKSNYS:

**LIGUISTAS ATSAKAS Į NETIKĖTĄ IR UŽSITĘSUSĮ PSICHOSOCIALINĮ
STRESĄ**

Kalbama ne apie „psichikos ligonius“, o apie „sveiką visuomenę“

Kodėl liguistai reaguota į stresą?

- Totalitarinėje sistemoje išmokti atsako į stresą būdai atviroje sistemoje (laisvėje) tampa neveiksmingi
- Piliečiai pasirodė neturį naujų atsako į stresą įgūdžių - būti aktyviems, kontroliuoti savo gyvenimą, būti versliems, sveikai varžytis, tinkamai pasinaudoti permainingomis užuot priešinant joms
- Liberalioje demokratijoje ir atviroje visuomenėje “vertikalius” santykius tarp individų ir grupių turi pakeisti “horizontalūs” santykiai grįsti tarpusavio pasitikėjimu. Šį permainų procesą lydi dideli sunkumai
- Sveikatos, švietimo ir socialinė valstybių politika buvo neadekvati naujai situacijai ir iškilusiems iššūkiams
- Medicinoje tai pasireiškė prioritetiniu investavimu į biomedicininį modelį, nors visuomenės sveikatos krizės priežastys slėpėjos kitur. Socialinėje politikoje - sunkiai ryžtamasi mažinti socialinę atskirtį ir investuoti į pilietinį sektorių

Žmogžudystės 10-29 metų amžiaus žmonių tarpe Europoje

